

דרכי החיזוק

ארבעה צרכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

582

שיחת רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א • נח תשפ"ג

חובת השעה כבוד שמים

בשבוע הבא יהיו הבחירות לכנסת בארץ הקודש, וצריכים לדעת את המצב, שיש שרצים למנוע חינוך ילדי ישראל, למנוע את החינוך התורני, ולהפריע לחינוך התורני על ידי גזירות, שלא יהיה כסף. וגם רוצים לגזור על כשרות המאכלים, שלא יהיה כשרות על המאכלים. ורוצים גם למנוע עסק התורה, שבחורי ישיבה ואברכים לא יוכלו ללמוד, ולמנוע את התקציבים לזה. זו המציאות היום כאן במדינה, שרוצים לגזור גזירות כאלה. וגם רוצים להתיר עוד איסורים חמורים שאיננו רוצה לפרט כעת.

ומי שמצביע ג' לנציגי יהדות התורה והשבת, בזה הוא מכריז שהשם הוא האלוקים ויש תורה מן השמים, כי הנציגים בכנסת כפופים לתורה מן השמים וזו הפעילות שלהם, וכל הצבעה ג' היא הכרזה שהשם הוא האלוקים.

ובסוף פרקי אבות אמרו כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל הבריה וכל מה שיש בעולם, שמים וארץ וכוכבים, וכל מה שקורה בעולם, המטרה בזה היא כבוד שמים, שיהיה כבוד שמים, ולכן העולם קיים. יש תורה מן השמים, ויש את אלו שעוסקים בתורה ומקיימים את התורה, שבזה יש כבוד שמים, וזוהי המטרה של כל הבריה, לכבוד שמים!

ועכשיו הכבוד שמים הוא להצביע ג', וזה רצונו של מלך מלכי המלכים שיהיה כבוד שמים, ומי שנמנע ולא מצביע, הרי הוא מכריז: אני לא עוסק בכבוד שמים ולא אכפת לי מכבוד שמים.

לא לפרוש מן הציבור!

מי שלא מצביע הוא פורש מן הציבור העוסקים בכבוד שמים ואינו משתתף בכבוד שמים, ורבינו יונה בשערי תשובה שער ג' אות קס"ח מביא מדברי הגמרא (ר"ה ז, א) על אלו שפורשים מדרכי ציבור, שאין להם חלק לעולם הבא ויורדים לגיהנום, אין להם עולם הבא, אבל הנפש קיימת ויש משהו, ואם לא עולם הבא, אזי מהו ההיפך? גיהנום!

ומה נקרא פורש מדרכי ציבור? רבינו יונה כותב שם: "בהתאסף ראשי עם וקהילות הקודש לעבוד את השם יתברך, ומסכימים הסכמות להעמיד להם מצוות, הנה הם מקדשים את השם יתגדל ויתקדש וכו', והאיש הפורש מדרכי ציבור הנה הוא כמקטרג על הסכמת עבודת השם, וכיוצא מכלל המקדשים את השם, ומראה עצמו כי לא יחפץ להיות בסודם ולהיכתב בכתבם, והנה הוא מחלל את העבודה, והוא בכלל הכיתות שזכרנו שהם בוזים דבר השם ואין להם חלק לעולם הבא", ע"כ.

והיינו אם יש ציבור שעוסקים במצוה ומקדשים את השם, שיודעים מה היא המצוה ומי הוא המצוה עליה, זה כבוד שמים וקידוש השם, ומי שאינו משתתף במצוה שכולם עוסקים, מראה שלא אכפת לו ואינו רוצה לעסוק בכבוד שמים, והוא מזלזל בגלוי בכבוד שמים שאינו משתתף איתם, ועל זה נאמר כי הפורש מדרכי ציבור אין לו חלק לעולם הבא, ומה יש לו? לא עולם הבא, אבל הנפש היא נצחית, ויורדת לגיהנום, רח"ל.

לכן לקדש שם שמים זה זכויות עצומות, ומי שמצביע ג' מכריז שהשם הוא האלוקים ומקדש שם שמים. זהו מה שנוגע לבחירות.

מצות היראה – לדעת שיש עונשים

ויש עוד ענין, שיש מצות עשה של יראת שמים (דברים י, כ) את השם אלוהיך תירא, וזה מוזכר הרבה פעמים בתורה, כגון (שם י, יב) מה השם שואל מעמך כי אם ליראה, וכן (שם יד, כג) למען תלמד ליראה את השם אלוהיך, ועוד רבות. ומה היא יראת שמים? לדעת שעל חטא יש גיהנום, וגם בעולם הזה יש עונשים, והגיהנום בעולם הבא הוא יותר גרוע.

והצדיקים נענשים על החטאים שלהם כאן. בעולם הזה, לכפרת עוונות, ומקבלים שכר המצוות בשלמות בעולם הבא. ומהו העולם הבא? תענוגים שאין לנו מושג מה הם, כמו שנאמר (ישעיה סד, ג) עין לא ראתה אלוהים זולתך, ואמרו על זה בגמרא (ברכות לד, ב) שאפילו הנביאים לא היה להם מושג מהו העולם הבא, שהם תענוגים שעין לא ראתה 'זולתך' – רק הקב"ה, ואין שום אדם בעולם הזה יכול להשיג מה הם התענוגים הללו.

וכך גם לנו מושג מהו הגיהנום, ואמרו בגמרא (ברכות נו, ב) שהאש של גיהנום היא פי ששים מהאש שלנו, והאש שלנו אנו מבינים מה היא, אבל פי ששים זה לא רק יותר בכמות, אלא איכות אחרת לגמרי, כמו דבר שבטל בששים, זהו האש של גיהנום, והנפש קיימת (וזה דבר ידוע שהנפש קיימת גם אחרי שאדם נפטר, ואף אחד לא יכול להכחיש זאת, כמו שידוע גם ממעשים שהיו, שבאו בחלום לאחר מיתתו), והנפש קיימת וסובלת את ייסורי הגיהנום.

וזהו יראת שמים, לדעת שיש עונשים ויש גיהנום, ויש גם עונשים בעולם הזה, אבל הגיהנום הוא יותר גרוע, בעולם הבא, והצדיקים נענשים בעולם

הזה לכפרת עוונות, ונשאר להם שכר המצוות לעולם הבא, שעין לא ראתה אלוהים זולתך, אבל ברשעים כתוב (דברים ז, י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, ופירש בתרגום וכן רש"י שם, שהקב"ה משלם לרשעים שכר המצוות בעולם הזה כדי שיהיה להם אחר כך גיהנום ויאבדו מן העולם הבא.

ויראת שמים היא שמפחדים מהחטא, ומהעונשים, בעולם הזה ובגיהנום, ואפילו על ביטול תורה בשב ואל תעשה יש גיהנום, ואמרו חז"ל (במשנה ריש פאה) שתלמוד תורה כנגד כולם וכך גם להיפך אמרו שביטול תורה כנגד כולם (עיין ספרי פרשת עקב), כי כל מצוה ששכרה גדול, גם העונש יותר גדול למי שמבטל אותה (שע"ת ש"ג יד-טז), ולכן על ביטול תורה, למרות שהוא חטא בשב ואל תעשה, שאינו עושה כלום, העונש על זה חמור מאד, וכל שכן אם עושה חטא בקום ועשה בודאי עונשו חמור מאד.

וזהו התועלת שיש ביראת שמים, מלבד מה שהיראה היא מצוה בפני עצמה, מצות יראת שמים, שהיראה עצמה היא מצוה, זה גם תועלת שלא לעבור עבירות, ולקיים את כל המצוות.

ובשערי תשובה לרבינו יונה (ש"א יא, ז, כ, וש"י טו, יז) כתב שיש הרבה מדרגות ביראת שמים, וחייבים תמיד להוסיף ולהוסיף יראה.

והרמב"ם כתב (הלכות תשובה י, א) שיראת העונש היא מדרגה נמוכה מאד, ששייכת לנשים ולעמי הארץ, אבל ידוע כבר מרבי ישראל סלנטר שאמר כי זה היה בזמנו של הרמב"ם, אבל בזמננו זה לא כך, ובזמננו גם יראת העונש היא מדרגה, שלא לכל אחד יש יראת העונש, וצריכים לעסוק בזה וללמוד שערי תשובה, ללמוד וללמוד! לדעת שיש עונשי העולם הזה וגיהנום.

וזהו העצה, מדבר ביראת שמים ולהוסיף יראה על ידי לימוד ספרי היראה, ובשערי תשובה מעבר הרבה על יראת שמים, וכן במסילת ישרים, ובחובות הלבבות גם כן מדבר הרבה על כל החשבונות של חשבון הנפש.

יראת שמים נותנת חיים נעימים

ויש כאלה שמפחדים שהיראת שמים תזיק להם לבריאות, על ידי הפחד שיקבלו מזה. אבל זה לא נכון, וזו טעות גמורה, כי יראת שמים אינה מזיקה לבריאות, ואדרבה כתוב (משלי י, כז) יראת השם תוסיף ימים, יראת שמים רק נותנת חיים טובים ומאושרים! ומי שעוסק בספרי המוסר, שערי תשובה, חובות הלבבות, וכל ספרי המוסר, שכולם מדברים על יראה, יותר או פחות, זה לא מזיק לבריאות אלא להיפך, זה נותן חיים נעימים, ומי שיש לו יראת שמים ולומד ספרי מוסר חי חיים מסודרים ונעימים.

וכבר דיברנו הרבה פעמים על זה, וסיפרנו מעשים שהיו, שאדם בעל משפחה התחיל ללמוד בקביעות בכל יום קצת ספרי מוסר, ושאלו אותו מה קרה, שהוא נהיה כאדם אחר, וגם בבית נהיה אווירה יותר נעימה, על ידי יראת שמים! שהוא חי חיים מסודרים עם חשבונו, וזה חיים מאד נעימים.

והרי אמרו חז"ל (קידושין ל, ב) בראיתו יצר הרע בראיתו לו תורה תבלין, ויתבלין היינו כמו תבלין שנותן טעם באוכל, כך בתורה יש טעם, שהלימוד מאד מעניין, ודברי תורה מתוקים מדבש, ויש כל מיני טעמים בתורה שנמשלה לדבש וחלב וליון ועוד טעמים, וזהו התורה תבלין, שעסק התורה מועיל נגד היצר הרע – והוא גם מאד נעים.

וכבר כתב במשנה ברורה סימן א' שיש תורה תבלין יותר מסתם תורה, ללמוד את תורת היראה שבספרי המוסר, כי יראת שמים מועילה ישר נגד היצר הרע, ואין זה רק 'סגולה', וכל לימוד תורה הוא סגולה נגד היצר הרע, אבל תורה של יראת שמים מועילה במשך באופן ישר נגד היצר הרע, וזה גם כן כמו 'יתבלין' ונותן חיים מאד נעימים.

אשרינו מה טוב חלקנו שיש לנו עצה לחיות חיים מאושרים, כל אחד ואחד בעצמו, וגם שכל המשפחה תהיה מאושרת, על ידי עסק התורה ועסק של יראת שמים, והקביעות היום יומית בספרי היראה זה דבר בדוק ומנוסה, שכל מי שינסה יראה את זה, שזה מאד נעים ונותן חיים מאד מאושרים.

ומן השמים ירחמו על כל כלל ישראל שיהיה להם החיים המאושרים האלה שיש לעוסקי התורה ולעוסקים ביראה, צריכים רחמי שמים על כלל ישראל שיש להם החיים המאושרים האלה! יש רבים מאחזינו בני ישראל הרחוקים שאינם אשמים, כי הם לא קיבלו חינוך, ילדי ישראל, ילדים, נשמות קדושות, לא מקבלים את החינוך של החיים המאושרים של חיי תורה ומצוות, ומה אפשר לעשות? צריכים רחמי שמים ותפילה! ומבקשים בתפילה השיבו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך, הכל בלשון רבים, על כל אחד ואחד מכלל ישראל, ומן השמים ירחמו שנוכח לסייעתא דשמיא, והעיקר שמן השמים יתנו חיים מאושרים לכל אחד ואחד מכלל ישראל.

זעקת רבינו שליט"א בכנס ראשי הישיבות הגדולות:

כפי שידוע לי עכשיו לפני הבחירות יש אדישות בציבור על הצורך להצביע, ולמשל אחד יושב ולומד וטוען שזה ביטול תורה ללכת להצביע, תירון של ביטול תורה... ועוד כל מיני תירוצים, ויש שבאים בטענות על הנציגים, טענות כלליות ופרטיות. אבל החיוב להצביע ג' זה **חיוב של קידוש השם**! כי מה הפעילות של הנציגים של ג' בכנסת? למנוע חילול השם! לעשות כבוד שמים!

אם היה לי כוח הייתי חייב ללכת ממקום למקום לעורר את הציבור בכל מקום להצביע ג', כי זה רצונו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שנעשה כבוד שמים! ומי שנמנע מלהצביע ולא משנה מה הסיבה זה **חטא חמור מאד**.

יש עכשיו זמן של חיוב קידוש שם שמים, ומי שנמנע מכבוד שמים זה חטא חמור מאד, לכן זו זכות גדולה מאד וחיוב גדול מאד על כל מי שיכול להצביע בעצמו וגם להשפיע על אחרים, רבינו יונה כותב בשערי תשובה (ג, יט) שעבד נאמן דואג שגם אחרים יעשו את מה שהאדון צריך, וחס ושלום לא להימנע מזה, כל אחד יעשה את כל מה שאפשר לעשות עם כל האפשרויות להשפיע על אחרים, ולהשפיע גם על אחרים שישפיעו, זה חיוב גדול מאד וזכות גדולה מאד, וגם חטא חמור מאד אם לא עושים את זה.

ויש חיוב גם על כל ראש ישיבה להשפיע על התלמידים של הישיבה שיצביעו ג', וגם על הבוגרים שכבר יצאו מהישיבה, אפשר להשפיע עליהם, ראש ישיבה יכול להשפיע, וזו זכות גדולה מאד וחיוב גדול להשפיע שיצביעו ג'.

מתוך שאלות למעשה שעלו במשך השבוע:

השואל: יש יהודי שטוען שאחד הנציגים עשה עוול גדול לו ולמשפחתו, ואינו מסוגל להצביע עבורו...

רבינו שליט"א: הוא לא מצביע עבור הנציג, הוא מצביע לקדש שם שמים. זה לא הצבעה לטובתו של חבר הכנסת, אלא לכבוד שמים! כי מה המטרה שלנו? שהיה על פי התורה, אין שום סיבה אחרת, לא לכסף ולא לכבוד, אלא בשביל חינוך, כשרות, טהרת המשפחה, לקדש שם שמים.

השואל: אבל הוא אומר איך נציג כזה יכול לייצג אותי?

רבינו שליט"א: כי הוא עושה כבוד שמים, הנציג הזה בכנסת עושה כבוד שמים, שהוא כפוף לגדולי התורה, ועושה מה שגדולי התורה אומרים, הכל על פי התורה.

השואל: מנהלי מוסדות שנוסעים לחוץ לארץ לאסוף כסף ויוצא להם שביום הבחירות הם יהיו בחוץ לארץ, האם הם צריכים לחזור או שלא לצאת?

רבינו שליט"א: צריכים להיות בארץ ולהצביע, זה כבוד שמים. שייסעו יותר מאוחר.

השואל: ומי שכבר נמצא בחוץ לארץ וזה כרוך בכרטיס טיסה יותר יקר?

רבינו שליט"א: אבל זה כבוד שמים, כבוד שמים זה חיי העולם הבא!

השואל: אבדך או בחור מתמיד, שלא מחפש סתם להשתמט, אבל הוא אומר אני יושב ולומד כי זה רצון השם שאני לא אפסיק מהלימוד לרגע אחד...

רבינו שליט"א: רצון השם שיעשה כבוד שמים, ובודאי צריך ללכת להצביע.

השואל: והאם צריך גם לנסוע מעיר לעיר?

רבינו שליט"א: כן. אם הוא לא עושה את זה הוא נמנע מכבוד שמים.

השואל: יש יהודי שאומר שכל השנים הוא לא הצביע, ובשנים האחרונות הוא הצביע כי מרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל נתן לו ברכה וזה התקיים, ובגלל רבי חיים הוא הצביע, אבל עכשיו רבי חיים כבר לא חי...

רבינו שליט"א: רבי חיים לא חזר בו, גם עכשיו הוא רוצה את זה, וכי רבי חיים לא חי? הוא חי בגן עדן, הנשמה קיימת, והוא רוצה שיצביעו ג'!

*

השואל: יש אחד שלא קיבלו את בנו לחידוד, וטוען שהנציגים לא מספיק נלחמו עבורו...

רבינו שליט"א: לא תמיד יש לנציגים זמן לטפל בזה.

השואל: אבל יש לו מרמור...

רבינו שליט"א: אבל מה זה שייך לקידוש שם שמים, ההצבעה היא לא דבר אישי לטובת הנציגים, זה לא הצבעה פרטית, אלא הצבעה לקידוש שם שמים, כי השם רוצה את זה.

השואל: איך אפשר להסביר לאלו שלא מבינים, למה פה זה קידוש שם שמים ולא הצבעה לנציגים כמו שמקובל בעולם?

רבינו שליט"א: כי המציאות היא שיש כאלה פה בארץ שרוצים לגזור גזירות נגד התורה, נגד החינוך, נגד כשרות, נגד טהרת המשפחה, נגד גירות, ורוצים לקלקל את עם ישראל בכל הארץ, וכבר הייתה ממשלה כזו שרצו לגזור גזירות, והיה נס שלא הצליחו, והנציגים בכנסת עושים פעילות למנוע את הגזירות. אנו לא מצביעים בשביל טובתו של הנציג, אלא בשביל הפעילות שהוא עושה, והוא עושה כבוד שמים.

מי שלא מצביע הוא מזלזל בכבוד השם, מלך מלכי המלכים דורש כבוד שמים והוא נמנע מכבוד שמים, זה זלזול בכבוד המלך, זלזול במלך מלכי המלכים, ונקרא מורד במלכות! כהאי גוונא במלך בשר ודם אם אחד לא מכבד את המלך הוא מורד במלכות, והמלך יעניש אותו.

מתוך דברים בכינוס לנציגי בני הישיבות

רבינו שליט"א: הבחירות ביום שלישי הבא, עוד פחות משבוע, לכן צריך כבר עכשיו להתחיל מיד לטפל, להשפיע על המשפחה ועל כל אחד ואחד, על כל מי ששייך להשפיע שיצביעו ג', לקדש שם שמים, זה מצווה גדולה של קידוש השם, זה כבוד שמים וזה מה שהשם דורש מאיתנו.

שאלה: עכשיו מתחיל הזמן וזה יכול להיות קצת גם על חשבון הלימוד...

רבינו שליט"א: זה קידוש השם, הלימוד מחייב את זה, התורה מחייבת!

שאלה: רוצים ברכה לשידוכים למי שעוסק בזה.

רבינו שליט"א: בעזרת השם מי שצריך שידוך יזכה לשידוך טוב בקרוב, זה זכות גדולה מאד לשידוכים טובים, שידוכים טובים אמיתיים, בגשמיות וברוחניות, דורות ישרים מבורכים.

תשובות והדרכה לפעילי ארגוני הקירוב

שאלה: האם נכון שהפעילים של הקירוב ילכו עכשיו לעבוד לבחירות, או שיש לחשוש שיגידו להם, אתם תמיד מתעסקים רק באידישקייט ובחינוך, ופתאום באתם לעשות פוליטיקה...?

רבינו שליט"א: זה גם חינוך, הנציגים בכנסת דואגים לחינוך.

השואל: ולא צריכים לחשוש שזה יזיק לפעילות של הקירוב?

רבינו שליט"א: זה לא יזיק, שלוחי מצוה אינם ניזוקים, יש סייעתא דשמיא.

השואל: עד כמה לעשות את זה בפרהסיא, או שעדיף בצנעא?

רבינו שליט"א: בדרך כלל דבר שעושים בצנעא יותר מצליח. אבל הכל לפי הצורך, ואם זה מוסיף תועלת – יש לעשות בפרהסיא.

השואל: יכול להיות שזה מוסיף תועלת לגי, השאלה היא אם צריך לחשוש שזה יוריד תועלת מהקירוב?

רבינו שליט"א: אין חשש. עכשיו צריכים ג', ובקירוב יעסקו יותר מאוחר.

השואל: אבל יגידו להם אתם ארגון של פוליטיקה ולא של קירוב...

רבינו שליט"א: זה לא פוליטיקה, אנחנו עושים קידוש השם! צריך להסביר להם שזה קידוש שם שמים, אפשר להסביר, הפעילות של הנציגים בכנסת היא שהכל יתנהג על פי התורה, לפי מה שהתורה מחייבת, ומה שהתורה מחייבת זה לא פוליטיקה, אנחנו חייבים לקיים את מה שהתורה מחייבת. כמו שמתפללים, ולומדים, ושומרים שבת, זה אותו הדבר.

השואל: שאלנו על הצד ההפוך, אבל יש מקרים ידועים לנו שאחרי שאדם הצביע בפתק למפלגה חרדית ג', זה היה חלק מהתהליך של ההתחזקות שלו, כי הוא הרגיש שהוא שותף בזה.

רבינו שליט"א: זה סייעתא דשמיא, זה הזכות, הבא ליטרה מסייעין אותו, ומצוה גוררת מצוה.

השואל: פעיל שעוסק כל שבוע בקירוב, לדבר עם משפחות וללמוד עם ילדים, האם נכון שעכשיו במקום ללמוד הוא ילך להשפיע לבחירות?

רבינו שליט"א: כן, בודאי, זה חובת השעה, זה קידוש שם שמים.

הודעה משמחת! לרגל תחילת לימוד מסכת יבמות בישיבות רבות בזמן הבעל"ט, הופיע ויצא לאור כרך חדש מספרי "הערות וביאורים" – כתבי רבינו שליט"א על מסכת יבמות, וכן כרך חדש מסדרת "ממגד גרש ירחים" – שיעורי רבינו שליט"א על מסכת יבמות

ניתן להשיג בישיבת פוניבז' ובמוקד המכירות בכניסה לבית רבינו שליט"א. להזמנות: הערות וביאורים – 0556785132 ממגד גרש ירחים – 0527197855

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית מרת יהודית יטל יפה ע"ה בת הר"ר אברהם דב הכהן זצ"ל נלב"ע י' חשוון תשע"ח – תנצב"ה

לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת לאה דרורי ע"ה ב"ר יהודה אריה לייב ליפשיץ זצ"ל נלב"ע ה' חשוון תשס"ו – תנצב"ה

לע"נ המשגיח הגאון הצדיק רבי יהודה יעקב גוטמן זצ"ל בן רבי חיים אלעזר זצ"ל נלב"ע י' חשוון תשפ"א – תנצב"ה